

Arrabona 51. 2013

(Szerkesztette, a szövegeket gondozta Csécs Teréz, közreműködött Czigány Dávid; arculatterv, technikai szerkesztés Tanai Csaba Taca; angol fordítás Kovács Lajos)
Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum, Győr, 2015. 391 oldal

A Rómer Flóris születése 200. évfordulója alkalmából összeállított emlékkötet a győri múzeum alapító-névadója előtt kívánt tisztelegni tanulmányaival. Klasszikus előszó helyett a győri múzeum volt régész-igazgatója, Szőnyi Eszter 2009-es írása vezeti be a kiadványt, összefoglalva röviden Rómer pályafutását, megemlékezve az utódok hálájáról, Rómer megbecsüléséről is.

Az Arrabona múzeumi évkönyv korábbi számai már több alkalommal foglalkoztak Rómer Flóris életével, közöltek levelezéséből részleteket, de a felkért kutatók Rómer Flóris élete, pályafutása olyan szegmenseivel foglalkoztak, amelyek tudományos feltárására eddig még nem került sor. Így kezdte meg Galambos István és Schmidt Dávid Rómer természettudományos tevékenységének és botanikai gyűjtéseinek feltárását. Galambos István összefoglalta Rómer természettudományos munkásságát, melynek köszönhetően Rómert a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Galambos István és Schmidt Dávid botanikusok összegyűjtötték az ország több intézményében a Rómer Flóris által gyűjtött, még megtalálható herbáriumi lapokat, köztük több, a Rómer által gyűjtött helyeken ma már nem található is.

Áldozó István levéltáros összefoglalta a tudós bencés szerzetes 1858. évi meteorológiai működését. Külön érdekessége a „légtüneményi észleleteknek”, hogy Budán az 1848-as forradalmat követően még ekkor sem működött a meteorológiai állomás.

T. Biró Katalin „Némi derű” címmel bemutatja Rómer szerepét és újító meglátásait a régészeti kőeszközök kutatásával, a nyersanyag vizsgálatok fontosságával kapcsolatban. Írása végén megjegyzi: „Rómer Flóris valamennyi lehetséges kutatási irányt felvetette, előre vetítette!”

Prohászka Péter első írásában Rómer Flórisnak a budapesti VIII. Ősrégészeti és Embertani Kongresszus előkészületeiben végzett hatalmas munkáját ismerteti. Másik régészeti tárgyú írásában Rómer Flórisnak a Brigetio emlékei kutatásában végzett, ugyancsak úttörő szerepét mutatja be. Kiemeli, hogy Rómer mindig törekedett a helyben élőket bevonni a régészeti leletek megőrzésébe, érdekeltté tenni a feltárásban.

Mester Zsolt és szerzőtársai a kisalföldi Páli községben, egy kavicsbánya területén talált unikális, pattintott kőegyüttesről tudósítanak, amely egy őskori embercsoport megtelepedésére és helyben végzett kőeszköz-előállító tevékenységére utal és a Rába völgyét is bekapcsolja a Kárpát-medence neolitik korának kutatásába. Külön öröm, hogy a tanulmány egy még folyó munka nagyon fontos állomásáról tudósít.

A bakonyi halomsírok Rómer előtt is foglalkoztatták a nyitott szemmel járók, érdeklődők fantáziáját, de Rómer Flórisnak *A Bakony* című könyve hozta a kutatás homlokterébe a halmok problematikáját. Ilon Gábor nagylélegzetű tanulmánya a bakonyi halomsíros leleteket nemzetközi kontextusba állítva nagyon fontos megállapításokra.

Rómer Flóris nevezetes volt a jegyzetfüzeteiről, melyeket az Arrabona valamennyi tanulmánya idézi. László Csaba írása a győri székesegyház 19. századi építési- és átépítési periódusait ismerteti, összevetve Rómer II. és VIII. jegyzetfüzetében lévő feljegyzéseket és rajzokat a saját megfigyeléseivel és helyben készült fényképeivel.

Kondorosy Szabolcs az Iparművészeti Múzeumban található rejtélyes pipákra derít fényt. A Rómer nagyváradi várban folytatott ásatásai során megmentett cseréppipákat azonosítja be a szerző Rómer ásatási feljegyzései és rajzai alapján.

Hermann Róbert a szabadságharc alatt Római Ferenc néven hadakozó Rómer Flóris szabadságharcos pályafutását kutatta. Az életút alakulása szempontjából meghatározó mintegy 11 hónapról kevés konkrét forrás található, de ezek alapján valószínűsíti a hadtörténész azt a 11 csatát és ütközetet, mely Rómer vallomásában is szerepelt. A tanulmány a hadbírósi perrel és ítélettel zárult, felvetve a fogságban eltöltött évek pontos megismerésének az igényét is.

Rómer Flóris fogságból írt leveleit korábban már részletekben közölte az Arrabona, de az első, a börtönből édesanyjának írt levelét csak most lelta fel és közölte Prohászka Péter. Gráfik Imre írása bemutatja, milyen szerepe volt Rómernek a magyarországi néprajzi gyűjtés és így a Néprajzi Múzeum kezdeteinél. A tanulmány felhívja a figyelmet Rómernek a magyar céhek írásos és tárgyi hagyatéka megőrzésében betöltött fontos szerepére is. Debreczeni-Droppán Béla az utókor tiszteletének tárgyiasult emlékeit, a Rómerrel kapcsolatos szobrokat, emléktáblákat gyűjtötte össze és mutatja be, közölve néhány fontos avatási emlékbeszédet is.

Varga József talányos című tanulmánya — „Arany papnak – fakehely” — Rómer pedagógiai munkásságának összefoglalását tartalmazza. Írása elején számba veszi azokat a sztereotípiákat, vagy inkább állandó jelzőket, amelyekkel Rómert illetni szoktuk, majd bemutatja a jó, sőt kiváló tanárt. A tanulmány végén magyarázatot kapunk a talányos címre is: József főherceg tiszteletteljes 1872. évi ajándékaról van szó.

Dékány Ferenc előadása a győri bencés tanárról szolt a Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban rendezett emlékülésen. Ismerteti Rómer munkamódszerét, elkötelezettségét, figyelmeztetve a tudás és a szorgalmas munka, illetve a nevelésben a tanár és tanítvány emberi és szakmai kapcsolatának fontosságára.

A kötetet forrásközlés zárja. Rómer Flóris 1867 márciusától novemberig Párizsban tartózkodott a világkiállításon bemutatott magyar régészeti gyűjtemény mindeneként. Itt vezetett határidőnaplóját az Országos Széchenyi Könyvtár őrzi. Megismerjük belőle a Rómer párizsi hétköznapijait, a kiállítás körüli tennivalókat, a II. Ősrégészeti és Antropológiai Kongresszus szervezésében való közreműködését, a tárlat katalógusának elkészítését, a párizsi emigrációt stb. Csécs Teréz lábjegyzetekkel és névmutatóval segíti az olvasót.

A tanulmányok fontos lépések egy nagyra becsült, de kevésbé feltárt életmű megismeréséhez. Az írások mindegyikének konklúziója az, hogy további kutatások szükségesek egy korrekt, pontos, tárgyilagos életrajz megírásához.